

KANTON SARAJEVO

Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade

NASTAVNI PLAN I PROGRAM

OSNOVNA ŠKOLA

Predmet : KULTURA ŽIVLJENJA

juni 2018. godine

*Na osnovu člana 70. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 35/5) , u skladu sa čl. 24. Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju („ Službene novine Kantona Sarajevo“ , broj: 23/17 i 33/17) ministar za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo je imenovao Komisiju za izmjenu nastavnih programa za osnovnu školu iz predmeta **KULTURA ŽIVLJENJA** imenuje se Emina Čerkez-Čaušević, prof. JUOŠ “Isak Samokovlija“.*

NASTAVNI PLAN I PROGRAM

OSNOVNA ŠKOLA

Predmet : KULTURA ŽIVLJENJA

juni 2018. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. CILJEVI I ZADACI	4
3. POSEBNI CILJEVI :.....	5
4. PROGRAMSKI ZAHTJEVI I OČEKIVANA POSTIGNUĆA.....	6
5. NASTAVNI PLAN I PROGRAM.....	8
6. DIDAKTIČKO – METODIČKA UPUTA ZA REALIZACIJU PROGRAMA	10
7. PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA	11

5. RAZRED OSNOVNE ŠKOLE

1 čas / sat sedmično – 35 časova / sati godišnje

1. UVOD

Nastavni plan i program predmeta Kultura življenja je orijentacija za stvaralački pristup pri planiranju gradiva koje, u nastavi kulture življenja, zavisi od specifičnosti uslova škole i sredine u kojoj se ona nalazi.

Istovremeno, ovaj plan i program inicira i poziva nastavnika da svoja iskustva učini pristupačnim u nastavi kulture življenja.

Postojeći nastavni plan i program postavlja ovoj nastavi sljedeće zadatke:

- Da kod učenika razvija smisao za aktivno učešće u svim poslovima u kući i uzajamnom pomaganju u radu,
- Upoznaje ih sa značajem porodice i porodičnog života u društvu u kojem živi i sa kulturom ponašanja u raznim situacijama,
- Aktivnost tijela i duha, zdrava ishrana, produktivan rad, osmišljen i ispunjen život sa više ljubavi i razumijevanja - kvalitet našeg postojanja .
- Upoznaje učenike sa savremenim načinom ishrane, stanovanja i odijevanja, daje im praktična znanja o tome i tako utiče na njihov pravilan rast i razvoj.

2. CILJEVI I ZADACI

CILJ NASTAVE KULTURE ŽIVLJENJA :

Cilj nastave kulture življenja je upoznavanje sa osnovnim pravilima kulture stanovanja, odijevanja, ekonomike i kulture lične potrošnje, kulture ishrane, bontona i ekologije; usvajanje teoretskih i praktičnih znanja, vještina i navika te osposobljavanje za aktivnu primjenu stečenih znanja u svakodnevnom životu , usvajanje vještina rada prema uputama i davanje uputa za rad drugima; razvijanje ekološke svijesti i odgovornosti prema radnom i životnom okruženju; razvijanje sposobnosti logičkog zaključivanja, apstraktnog, kritičkog i kreativnog mišljenja.

ZADACI NASTAVE KULTURE ŽIVLJENJA:

Upoznavanje sa različitim tipovima stanova i kuća i mogućnostima njihovog prilagođavanja vlastitim potrebama; osposobljavanje učenika za higijensko i estetsko održavanje stana i njegove okoline- kuće i avlije (dvorišta); razvijanje smisla za lijepim i njegovanjem njegove kulturne baštine; razvijanje higijenskih navika i ekološke kulture; razvijanje pravilnog odnosa među članovima porodice(obitelji) i među spolovima; poimanje odijevanja kao odraza materijalne i duhovne kulture; doprinos cjelokupnom razvoju estetskog smisla kod učenika, razvijanje smisla za estetsko odijevanje; razvijanje kreativnosti samostalnim stvaranjem i oblikovanjem predmeta za svakodnevnu upotrebu; ukazivanje na složenost ekonomike stanovanja i odijevanja; uticaj pravilne ishrane na naše zdravlje, bolesti nepravilne i nehigijenske ishrane; upoznavanje sa namirnicama i hranom(sastav, hranjiva vrijednost i čuvanje); sticanje znanja o principima planiranja dnevne ishrane i sastavljanja jelovnika; upoznavanje sa načinima obrade namirnica; osposobljavanje učenika za pravilno serviranje stola kao i za pravila ponašanja za stolom prilikom konzumiranja obroka; upoznavanje učenika sa potrebom planiranja materijalnih sredstava za ishranu, štednju i džeparac; upoznavanje učenika sa elementima demokratije/demokracije, kulture dijaloga, tolerancije i njihovom primjenom u užoj i široj društvenoj sredini – približiti učenicima pojmove: autoritet, odgovornost, nasilje; ukazati na DROGU, PUŠENJE i ALKOHOL kao veliku potencijalnu opasnost za mlade i društvo u cjelini.

3. POSEBNI CILJEVI :

EKOLOGIJA – razvijanje ljubavi prema materijalnim i kulturnim vrijednostima, otkrivanje prirodne ljepote i bogatstva naših krajeva, razvijanje osjećaja prema prirodnim ljepotama i raznolikostima te podsticanje dječijih obaveza da čuvaju i njeguju ono što smo naslijedili od naših predaka. Upoznavanje učenika sa pravilima koje treba poštovati na određenom mjestu , podsticanje kreativnosti, stvaralačke mašte i volje za aktivno učešće u radu, prepoznavanje i zaključivanje.

ODIJEVANJE – razvijanje sposobnosti kod učenika da pravilno primijene prateće dijelove odjeće i stečena znanja kroz praktičnu vježbu. Razvijanje vizuelne percepcije o slaganju boja i pratećih dijelova odjeće i razvijanje mašte i volje za otkrivanjem novog i nepoznatog.

STANOVANJE – razvijanje kod učenika pravilnog izbora sredstava za higijensko i estetsko održavanje stana; upoznavanje učenika sa efikasnijim obavljanjem poslova u stanu; razvijanje kreativnosti putem samostalnog stvaranja i oblikovanja predmeta koji imaju estetsku upotrebu u domaćinstvu i okolini; osposobljavanje učenika da uočavaju različite vrste stanova i kuća, mogućnosti njihovog korišćenja i prilagođavanja svojim potrebama.

ISHRANA – razvijanje navike kod učenika da jedu zdravu hranu, da vode računa o uticaju hrane na zdravlje, o higijeni zuba i redovnoj stomatološkoj kontroli; sticanje znanja o mogućim bolestima koje nastaju kao posljedice nepravilne i nehigijenske ishrane (kvar zuba, dijabetes, visok krvni pritisak, gojaznost, avitaminoze, hepatitis A/žutica, bruceloza, botulizam) i o načinu manifestovanja tih bolesti; formiranje pravilnog stava o važnosti zdrave ishrane uz otklanjanje loših navika u ishrani koje utiču na zdravlje.

4. PROGRAMSKI ZAHTJEVI I OČEKIVANA POSTIGNUĆA

PROGRAMSKI ZAHTJEVI		OČEKIVANA POSTIGNUĆA		
ODGOJNI	OBRAZOVNI	MINIMALNA	DOVOLJNA	VISOKA
<p>Osposobljavanje učenika za primjenu stečenih znanja u praksi i svakodnevnom životu.</p> <p>Upućivanje učenika na vrijednosti porodičnog i drugih oblika društvenog života .</p> <p>Da putem praktičnih vježbi učenici razviju svoju kreativnost koja će im koristiti da u daljem životu stvore bolje uslove za život.</p> <p>Kod učenika razviti pravilne higijenske navike ishrane, odijevanja i stanovanja.</p> <p>Uputiti učenike na izbor određenih zanimanja i zanata.</p> <p>Poseban zadatak nastave kulture življenja jeste da svojim sadržajem uspije izmijeniti loše stečene prehrambene, odjevne i stambene navike.</p> <p>Razvijanje ekološke svijesti i pravilnog odnosa prema privatnim i društvenim dobrima.</p> <p>Osposobljavanje učenika za demokratsku nenasilnu komunikaciju.</p>	<p>Razvijanje osjećaja i potrebe kod učenika za kulturnim ophođenjem i ponašanjem u okviru svoje porodice, škole i društva uopće.</p> <p>Usvajanje pravila kulturnog ponašanja i kulture dijaloga.</p> <p>Usvajanje znanja o kulturnom načinu stanovanja , odijevanja i pravilima zdrave ishrane.</p> <p>Usvajanje znanja o higijenskim, zdravstvenim i estetskim pravilima stanovanja u stanu/kući i prostorijama u stanu/kući.</p> <p>Usvajanje znanja o funkciji prostorija u stanu/kući i pravilnom rasporedu namještaja.</p> <p>Razvijanje vrijednosti tradicionalnih elemenata stanovanja, odijevanja i ishrane.</p> <p>Usvajanje znanja o vrstama i kvalitetu odjevnih predmeta i njihovoj namjeni.</p> <p>Naučiti pravilno kombinovati odjevne predmete u različitim prilikama.</p>	<p>Zadovoljavanje u posjedovanju znanja o osnovnim i temeljnim potrebama kulturnog življenja djeteta uzrasta od deset godina.</p> <p>Posjedovanje znanja o važnosti sprovođenja osnovnih higijenskih, zdravstvenih , estetskih i kulturnih potreba.</p> <p>Minimalni ishodi učenja o osnovama kulture stanovanja, odijevanja i prehrane treba da kod učenika razvija ili mijenja loše stečene navike.</p>	<p>Ishod učenja , ako kod učenika razvije smisao neophodnosti povezanosti teorijskog znanja i njegove primjene u svakodnevnom životu.</p> <p>Ako se učenici osposobe da naučena pravila i postupke o osnovnim potrebama kulturnog življenja, putem praktičnog rada mogu izvoditi međusobnom saradnjom , samostalno, grupnim radom, strpljivo i uporno sa izraženim takmičarskim osobinama.</p> <p>Ishodi učenja će biti zadovoljavajući, ako roditelji i nastavnici primijete pozitivne promjene u načinu ponašanja učenika.</p>	<p>Ako se kod učenika razvije uspješna komunikacija poštivanjem kulture dijaloga i međusobnog uvažavanja učenika i nastavnika.</p> <p>Razviti kod učenika međusoban odnos tolerantnog ponašanja i rješavanje sukoba.</p> <p>Da posjeduju ljubav i pravilan odnos prema svim životnim dobrima koja su neophodna za kulturno življenje.</p> <p>Da učenici samostalno izrađuju estetske elemente u stanu.</p>

<p>Njegovanje i čuvanje kulturne baštine naših naroda i narodnosti, učenjem raznih običaja, posjete muzejima, kulturno –historijskim objektima, starinama, čuvanjem starinskih upotrebnih predmeta i narodnih nošnji u okviru svoje porodice i šire.</p> <p>Upoznavanje učenika sa bolestima savremenog svijeta koje nastaju kao posljedice nepravilne i nehigijenske ishrane.</p> <p>Osposobljavanje učenika za pripremu jednostavnih obroka.</p>	<p>Naučiti ih da budu tolerantni prema drugim i drugačijim u sredini življenja i životu uopće.</p> <p>Razvijanje estetskih vrijednosti života.</p> <p>Stvaranje navika za štednjom ličnih, društvenih i prirodnih materijalnih dobara.</p> <p>Naučiti ih osnovne hranljive sastojke namirnica.</p> <p>Usvojiti znanja o principima pravilne ishrane djece školskog uzrasta.</p> <p>Usvajanje znanja o pravilnoj pripremi, serviranju, posluživanju i konzumiranju hrane u različitim prilikama.</p> <p>Naučiti ispravno tumačiti deklaraciju na prehrambenom proizvodu.</p> <p>Sticanje znanja o posljedicama nepravilne i nehigijenske ishrane u cilju sprečavanja tih posljedica.</p>			<p>Da učenici pravilno raspoređuju namještaj u prostorijama.</p> <p>Važno je da posjeduju sposobnost samostalnog održavanja higijene stanovanja, odijevanja i ishrane.</p> <p>Učenici samostalno uočavaju tradicionalne elemente stanovanja, odijevanja i ishrane i njihov značaj u njegovanju kulturne baštine.</p> <p>Posjeduju kreativnost u načinu odijevanja i pravilnoj organizaciji životnog prostora.</p> <p>Posjeduju sposobnost primjene principa pravilne ishrane.</p>
--	---	--	--	---

5. NASTAVNI PLAN I PROGRAM

1 nastavni čas/sat sedmično - 35 nastavnih časova/sati godišnje (učenici se dijele u grupe)

PROGRAMSKA CJELINA	PROGRAMSKI SADRŽAJI	UKUPAN FOND SATI
1. SAVREMENA PORODICA/OBITELJ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Porodica(obitelj) i porodično (obiteljsko) stablo – članovi, poznavanje porodičnog porijekla (obrada gradiva) 2. Vježba: Porodično stablo 3. Potrebe savremene porodice – raspodjela poslova u porodici,ustanove koje pružaju pomoć porodici (obrada gradiva) 	(3 časa) Obrada – 2 časa Vježba – 1 čas
2. OPĆA KULTURA	<ol style="list-style-type: none"> 4. Pravilan odnos prema porodici i društvu i principi demokratskog ponašanja (obrada gradiva) 	(1 čas) Obrada – 1 čas
3. KULTURA STANOVANJA	<ol style="list-style-type: none"> 5. Historija stanovanja (obrada gradiva) 6. Stan, kuća i prostorije (obrada gradiva) 7. Vježba: Izbor namještaja za moj dom 8. Vježba : Estetski elementi u u stanu i izrada ukrasnog predmeta- tekstil,zidni ukrasi,sitni ukrasni predmeti 9. Tradicionalni elementi stanovanja , arhitektura bosanske kuće – očuvanje kulturne baštine sredine življenja,uopće naše domovine BiH, tradicije i tradicionalnih običaja naših naroda, prednosti i bogatstvo raznolikosti BiH,poštivanje drugih i drugačijih (obrada gradiva) 10. Vježba : Starine moga zavičaja 11. Stambena i ekološka kultura,nesreće u domaćinstvu (obrada gradiva) 	(7 časova) Obrada – 4 časa Vježba – 3 časa
4. KULTURA ODIJEVANJA	<ol style="list-style-type: none"> 12. Historija odijevanja i vrste materijala za izradu odjeće – prednosti i nedostaci prirodnih i vještačkih materijala(obrada gradiva) 13. Odjevni predmeti,odjeća i obuća(obrada gradiva) 14. Estetski elementi i boje u odijevanju – osobenost svake boje,osnovna pravila dobrog kombiniranja boja(obrada gradiva) 15. Vježba : Kombinovanje dijelova odjeće u jednu estetsku cjelinu 16. Vježba : Prateći dijelovi odjeće- vezivanje kravate, marame itd. 17. Vježba : Narodne nošnje u BiH – sastavni dio kulturne baštine 	(6 časova) Obrada – 3 časa Vježba – 3 časa
5. ISHRANA	<ol style="list-style-type: none"> 18. Ishrana i hranljivi sastojci namirnica – neophodni za rast,razvoj,rad i očuvanje zdravlja(obrada gradiva) 19. Vrste i podjela namirnica- njihova upotrebna i hranljiva vrijednost (obrada gradiva) 	(18 časova)

	<ol style="list-style-type: none"> 20. Piramida pravilne ishrane – principi pravilne ishrane (obrada gradiva) 21. Vježba : Izrada piramide pravilne ishrane 22. Postupci pripreme hrane i ekološka proizvodnja namirnica (obrada gradiva) 23. Kontrola kvaliteta namirnica i deklaracija proizvoda (obrada gradiva) 24. Konzerviranje i pravilno čuvanje namirnica- higijena namirnica i poštivanje principa pravilnog čuvanja namirnica (obrada gradiva) 25. Pravilan način kombinovanja namirnica (obrada gradiva) 26. Vježba : Pravilan način kombinovanja namirnica – pripremanje užine , jednostavnog jela 27. Bolesti nehigijenske ishrane- uzrokovane mikroorganizmima i bakterijama (obrada gradiva) 28. Bolesti nepravilne ishrane- uzrokovane nedostatkom hranljivih sastojaka namirnica, nepravilnom i prekomjernom ishranom (obrada gradiva) 29. Serviranje hrane i ponašanje za vrijeme jela – pribor i posuđe za pripremu i posluživanje hrane (obrada gradiva) 30. Vježba : Pravilno serviranje u različitim prilikama 31. Tradicionalno kulinarstvo- tradicija i običaji naših naroda- vjerski i drugi praznici (obrada gradiva) 32. Vježba : Tradicionalno kulinarstvo 33. Vježba : Ekonomika domaćinstva 34. Vježba : Ljepša strana života – hobi, zabava, značaj odmora, sporta i rekreacije za kulturno življenje 35. Evaluacija programskog sadržaja kulture življenja 	<p>Obrada – 11 časova</p> <p>Vježba-6 časova</p> <p>Sistematizacija – 1 čas</p>
--	---	---

6. DIDAKTIČKO – METODIČKA UPUTA ZA REALIZACIJU PROGRAMA

Navedeni programski sadržaji nastavnog predmeta Kultura življenja po obimu, težini, metodama rada i pristupu prilagoditi uzrastu djeteta od 10 godina, tj. učeniku petog razreda devetogodišnje osnovne škole. Nastava se realizuje putem praktičnih vježbi i predavanja koja se ujedno koriste i za ponavljanje pređenog gradiva. Neophodno je uz nastavnu pripremu obezbijediti potreban pribor i materijal za praktičnu vježbu. Predmet Kultura življenja se realizuje u korelaciji sa predmetima: Osnovi tehnike, Tehnička kultura, Biologija, Historija, Geografija, Likovna kultura, Informatika, Matematika i Tjelesni i zdravstveni odgoj. Prema Nastavnom planu i programu u obavezi je realizovati 12 časova praktičnih vježbi. Učenici se dijele u grupe, po Pedagoškim standardima i normativima za osnovnu školu, a i radi efikasnosti usvajanja znanja nastavnih sadržaja. Nastava predmeta Kultura življenja se realizuje kao blok časovi sa maksimalnim brojem od 15 učenika u grupi. Tako bi svaki učenik mogao individualno izvoditi vježbu. Podjela učenika u grupe je moguća u kombinaciji sa podjelom učenika u grupe predmeta Osnovi tehnike, blok časovi. Ovakav način rada na časovima je efikasan za postizanje ishoda učenja.

7. PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA

- **Pedagoška akademija u Sarajevu**

Odsjek ekonomike domaćinstva –hemije

- Nastavnik ekonomike domaćinstva – hemije (VŠS)

Odsjek kulture življenja –hemije

- Nastavnik kulture življenja – hemije (VŠS)
- Profesor kulture življenja (VSS)
- Profesor kulture življenja i tehničkog odgoja (VSS)

- **Pedagoški fakultet u Sarajevu**

Odsjek kulture življenja i tehničkog odgoja

- Profesor kulture življenja (VSS)
- Bakalaureat / bachelor kulture življenja i tehničkog odgoja – I ciklus bolonjskog visokoobrazovnog procesa (240 ETCS)
- Master kulture življenja i tehničkog odgoja - II ciklus bolonjskog visokoobrazovnog procesa (300 ETCS)
- Bakalaureat / bachelor kulture življenja i tehničkog odgoja s informatikom – I ciklus bolonjskog visokoobrazovnog procesa (240 ETCS)